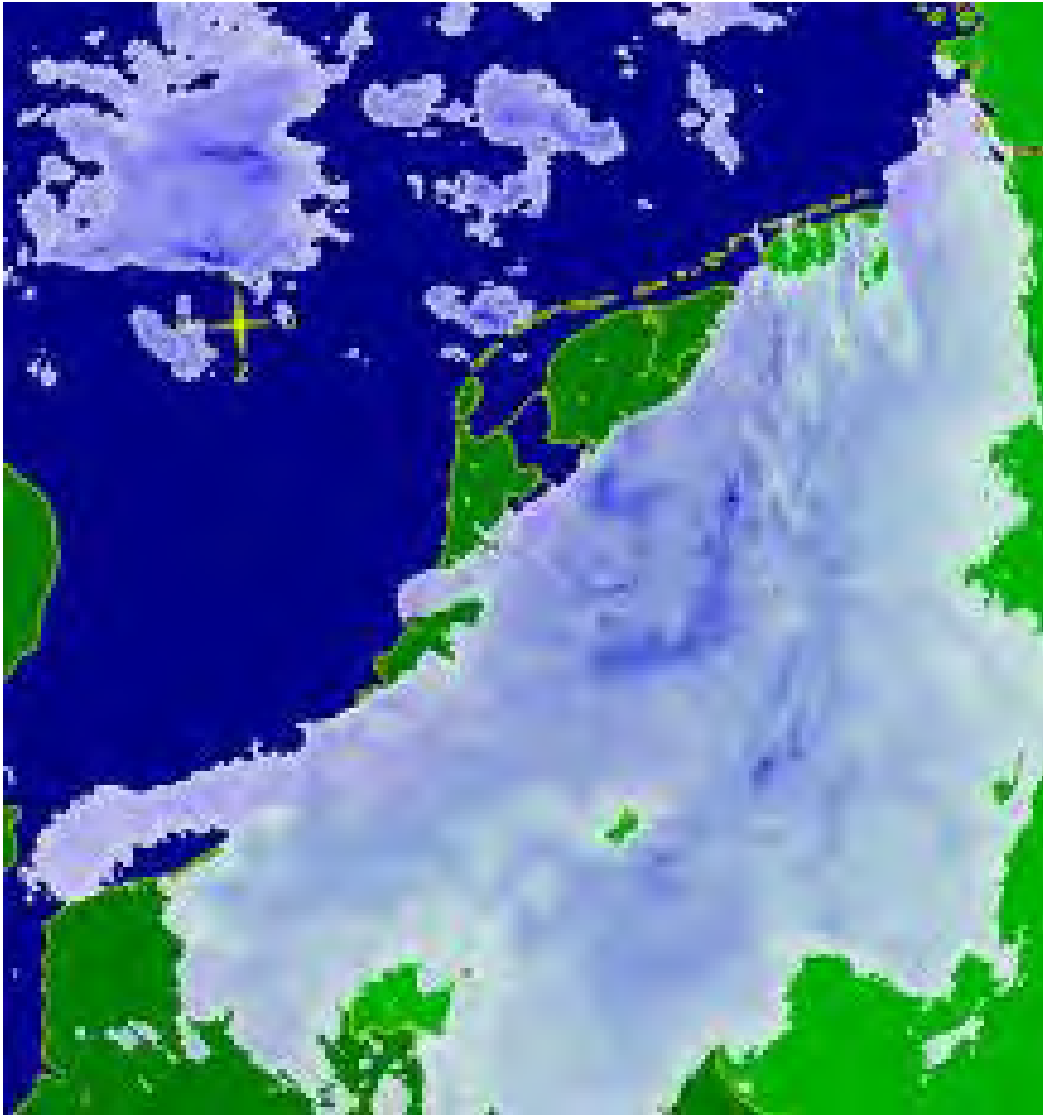

De Balans

Jaargang 35 nummer 3

Winter(?)Editie

Op dit moment van schrijven, zondag half twaalf, hebben we een winderige, zonnige en prachtige dag achter de rug.

Tussen het vervaardigen door, de hond moet er immers uit, ben ik niet alleen vrolijk wegens het weer, maar ook omdat voor het eerst in mijn leven MSWord en ik elkaar begrijpen!

Met een stervende oude computer en kloon software op de nieuwe was het een paar keer billenknijpen om de Balans op tijd goed te krijgen.

Nachtwerk en 's maandags doorbuffelen waren geen uitzondering.

Maar nu! Alleen op de zondag, zonder voorwerk, alles af!

En ook nu weer een goed gevulde en diverse Balans. Leerstof, combinaties, verhalen uit de externe, verhalen uit de oude doos, het is er weer allemaal.

Voor het geval iemand zich af mocht vragen waarom de combinatie oplossingen zo klein geprint zijn : Ruimte. Het printen van de Balans heeft de voorwaarde dat het aantal pagina's deelbaar moet zijn door 4 in verband met de conversie van A4 naar A5.

JT

Colofon

De Balans is het clubblad van UCS De Rode Loper en verschijnt minimaal 4x per jaar.

Kopij kun je sturen naar :
redactie@ucsderodeloper.nl

Redactie :

Peter Das

Jos Heesen

John Temming

Tanja Veenstra

Kees Volkers

Voor meer informatie over UCS De Rode Loper:

www.ucsderodeloper.nl

Bezoek ook eens ons forum :

www.ucsderodeloper.messageboard.nl

De Balans is in 1985 herrezen uit de as van het *UCS-Bulletin*. Eerdere voorgangers van de Balans waren *Uw Clubstem* en *UCS-Nieuws*.

UCS De Rode Loper is opgericht op 25 november 1930.

Ereleden van de club zijn Nico van Harten en Jan Polders.

Inhoudsopgave

Schaakles 12	Blz 3
Oplossing Kerstraadssel	Blz 7
Van de Bestuurstafel	Blz 8
Het Eerste blijft hinderlijk	Blz 9
Rode Lopers combineren (3)	Blz 12
Stilte in de zaal	Blz 14
Oplossing stelling tot besluit	Blz 16
Euwe	Blz 17
Het Derde kopje kleiner	Blz 25
Het Paard	Blz 27
Uit den ouden doosch	Blz 31

Schaakles 12: Toren tegen lichte stukken (paard en loper) in het middenspel

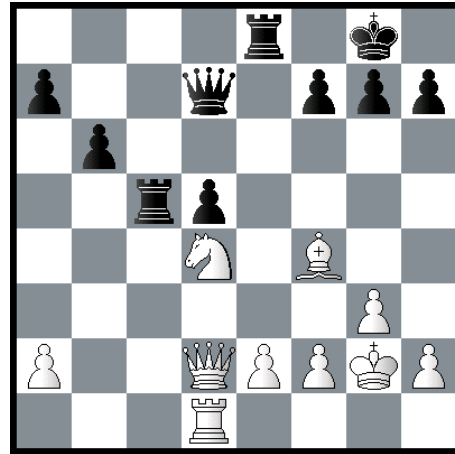
Jos Heesen

Zagen we in de vorige les hoe het paard en loper tegen toren en pion verging in het eindspel, dit keer kijken we wie in het middenspel het sterkste is. In het algemeen is deze vraag niet te beantwoorden, maar uit de praktijk blijkt dat de twee lichte stukken het beter doen.

Daar zijn natuurlijk meerdere oorzaken voor. De belangrijkste factor is de veiligheid van de koning. De lichte stukken (met ondersteuning van de dame) kunnen veel makkelijker en sneller dan een toren bij de aanval ingezet worden. Ze kunnen het zelfs goed afgedekte koningen lastig maken, wat vooral komt door het samenspel van dame en paard.

Om zijn kracht te tonen heeft de toren veel vrije ruimte nodig, en die ruimte ontstaat vaak pas in het eindspel. Het is voor de lichte stukken van belang dat zij steunpunten in het centrum hebben, want alleen dan kunnen zijn een toren overvleugelen.

De toren kan de overhand krijgen als de lichte stukken niet gecoördineerd kunnen samenwerken en hun koning niet veilig is. De toren (met zijn dame) kunnen dan vaak een mataanval ensceneren. Laten we maar eens kijken hoe dat in de praktijk gaat...

Wit aan zet

Capablanca – Aljechin, Buenos Aires, 1927

De witte lichte stukken staan gecentraliseerd en klaar om de Isolani d5 aan te vallen. Zwart kan slechts daarop reageren, en zelf geen initiatieven ontplooiën.

1.Pb3 Tcc8 2.e3 Da4

Aljechin hield niet van passief verdedigen. Hij zoekt actief tegenspel, daarom niet het passieve: 2...Tcd8 3.h3 met het idee Pb3-d4, g3-g4 en Pd4-f5 kan wit probleemloos zijn stelling versterken en zich gaan richten op de vijandelijke koning: 3...Da4 4.Pd4 Tc8 5.g4 a6 6.Pf5±

3.Dxd5 Tc2

Niet 3...Dxa2? vanwege 4.Ta1 Dc2 5.Txa7±

4.Td2 Txa2 5.Txa2 Dxa2

Zwart is er in geslaagd het materiele evenwicht te bewaren, maar de prijs die hij daarvoor moet betalen is te hoog: er is geen samenspel tussen de stukken en de dame staat buitenspel. Voor wit is dit slechts een dynamisch voordeel, daarom moet hij snel handelen.

6.Dc6

De zwarte toren komt nu in het gedrang.

6...Tf8 7.Pd4

De witte stukken domineren in het centrum en kijken dreigend richting de zwarte koning. Zwart bevindt zich eigenlijk al in een soort van zetdwang, want hij heeft geen nuttige zetten.

7...Kh8 8.Le5 f6

Of 8...Da5 9.Ld6 Td8 10.e4 De1 11.Pf5+- f6 12.Db7 Tg8 13.Lf8+-

9.Pe6

Een kleine tactische grap om de loper op de a1-h8 diagonaal te krijgen.

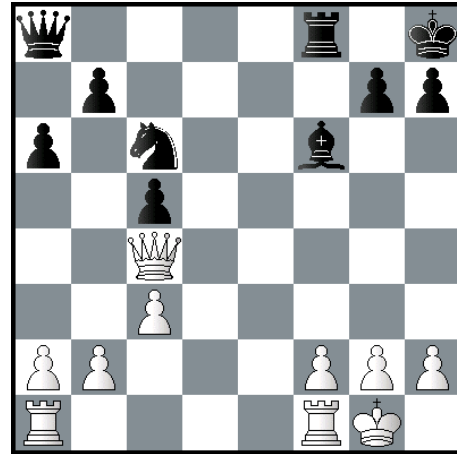
9...Tg8 10.Ld4 h6 11.h4!

De dreiging 12.Pe6xg7 is nu actueel, maar direct 11.Pxg7 kon ook:
11...Tgx7 12.Dxf6 Dd5+ 13.f3 Dg5 14.Dxg5 hxg5 15.Kf2 Kh7 16.Lxg7 Kxg7 17.Ke2 a5 18.Kd3 b5 19.Kc3 Kf6 20.h4 gxh4 21.gxh4 Ke5 22.e4 Kf6 23.f4 Kg6 24.e5 Kf5 25.h5+- en de witte pionnen lopen door.

11...Db1 12.Pxg7!+-

Nu is de zwarte vesting gekraakt.

12...Dg6 13.h5 Df7 14.Pf5 Kh7
15.De4 Te8 16.Df4 Df8 17.Pd6 Te7
18.Lxf6 Da8+ 19.e4 Tg7 20.Lxg7
Kxg7 21.Pf5+ Kf7 22.Dc7+ 1-0

Zwart aan zet

Dementiev – Antoshin, Riga, 1970

1...b6

Zwart staat wat beter: de loper op f6 controleert belangrijke punten in het centrum. Voor beide kanten geldt nu het motto: vind de zwakke plekken bij de tegenstander.

2.Tad1 Pe5 3.De6?!

Of 3.Dd5!? Db8

A) 4.Dd6? Opnieuw dameruil aanbieden is geen goed idee:

4...Dxd6 5.Txd6 Pc4! 6.Tc6 Pxb2 7.Txb6 Lxc3 8.Tb1 Pd3 9.T6b3 (9.T1b3 Pc1! 10.Txc3?? Pe2+-+) 9...Pf4 10.g3 Pd5+-;

B) Met 4.f4! Pg6 5.g3 zou wit de mogelijkheden van de zwarte lichte stukken kunnen inperken;

C) 4.Tfe1 4...Pg4 5.Dh5 Pxf2 6.Kxf2 Lxc3+ 7.Kg1 Lxe1 8.Txe1 Df4

3...b5 4.Td6 a5 5.Tb6?!

5.Ta6 De4 6.Db6 Decentralisatie, in dit soort stellingen met een onveilige koning, is altijd zeer riskant. (6.Dd6 Le7! 7.Db6 b4 8.Dxa5 Pc4 9.Db5 Pd2 10.Td1 Lh4 11.cxb4 Lxf2+ 12.Kh1 Le1-+) 6...Pd3 7.Dxb5 Le5 8.Dc6 De2 (8...Lxh2+ 9.Kxh2 Dh4+ 10.Kg1 Pxf2 11.g3! Dxc3+ 12.Dg2 Ph3+ 13.Kh1 Txf1+ 14.Dxf1 Pf2+ 15.Dxf2+-) 9.Ta8 Lb8

5...b4 6.Tb5 Pd3

Dame en paard zijn altijd een gevaarlijk tactisch duo. Dat komt omdat ze elkaar goed aanvullen: de dame combineert de werking van looper en toren en daar sluit de werking van het paard efficiënt op aan.

7.Db6 Pf4+

Het paard heeft het klaargespeeld! Wit kan materiaalverlies niet meer ontlopen.

8.f3 bxc3 9.bxc3 Lxc3 10.g3

Niet 10.Dxc5? Ld4+ 11.Dxd4 Pe2+ 12.Kh1 Pxd4+-

10...Pd3 11.Dd6 Ld4+

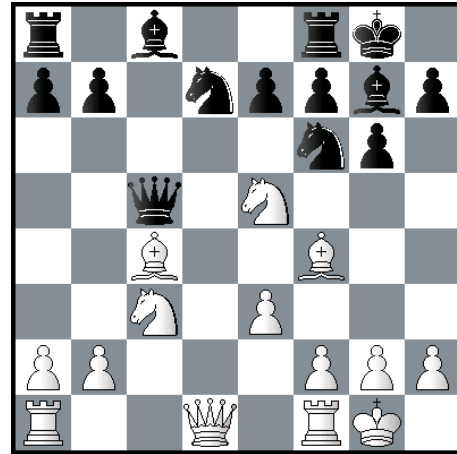
De zwarte stukken beheersen het centrum.

12.Kg2 De8

De witte koning is zo verzwakt dat hij een eenvoudige prooi is.

Nog beter is 12...Pe1+! 13.Txe1 (13.Kh3 Pxf3-+) 13...Dxf3+ 14.Kh3 Dh5+ 15.Kg2 Tf2+ 16.Kg1 Dxh2#
13.Tbb1 De2+ 14.Kh3 Tg8 15.Dc6 Pf2+ 16.Kg2 Pd1+ 0-1

Wit aan zet

Tal - Johannessen, Riga, 1959

Wit staat wat actiever. Om toch op winst te spelen zal er naar krachtige middelen gegrepen moeten worden.

1.Lxf7+! Txf7 2.Pxf7 Kxf7

Het zal nu moeilijk worden voor zwart om zijn ontwikkeling te voltooien. De toren op a8 en de looper op c8 doen voorlopig niet mee. Wit wil deze disharmonie in het zwarte kamp gebruiken om het initiatief te pakken en uit te buiten. Van belang is verder nog dat de witte torens twee open lijnen (c en d) bezitten.

3.Db3+ Kf8 4.Tac1 a6

Niet beter was: 4...Db6 5.Dc4 Pc5 6.Pd5 Pxd5 7.Dxd5 Pe6 8.Le5 Lf6 9.Tfd1 Kg7 10.Tc4 Pf8 11.Dd8! Lxe5 12.Dxe7+ Kg8 13.Dxe5 De6 14.Dd4 Df7 15.Tdc1 Ld7 16.Tc7+-

5.Tfd1 Da5 6.Dc4

Tegen het bevrijdende b7-b5.

6...Df5

Dus niet 6...b5? 7.Dc6!+- Pb6 8.Lc7

7.h3!

Zwart krijgt geen tegenspel en wit kan probleemloos de opstelling van zijn stukken verbeteren. Nu dreigt g2-g4.

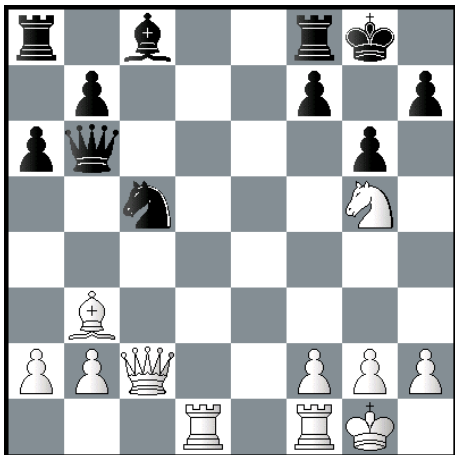
7...Pe8 8.Pd5 De6 9.Db4 b5 10.Tc6! Df7

Of 10...Dxc6 11.Dxe7+ Kg8
12.Dxe8+ Lf8 13.Pe7+-

11.Pc7 Pxc7 12.Txc7 De6 13.Tdc1 Pb6 14.Txe7! Pd5

Of 14...Dxe7 15.Ld6+-

**15.Txe6+ Pxb4 16.Ld6+ Kf7
17.Te7+ 1-0**

Wit aan zet

**Spielmann – Hoenlinger, Wien,
1933**

Wit heeft enige ontwikkelingsvoorsprong en moet nu snel handelen om daar gebruik van te maken.

1.Lxf7+! Txf7 2.Pxf7 Kxf7 3.Td5

Statistisch gezien zijn looper en paard in het middenspel beter als toren en pion. Maar in dit geval heeft zwart ontwikkelingsproblemen en de zwarte koning is onveilig.

3...Pe6

Bittere noodzaak! Op e6 verhindert het paard nu wel de verdere ontwikkeling van het zwarte spel (vooral Ta8 en Lc8).

4.Tfd1 Dc6 5.Db3

Natuurlijk geen verlichting door dameruil.

5...b5 6.Td6 De4 7.Dc3!

De dame wil naar h8, van waaruit, samen met de toren, de jacht op de zwarte koning geopend kan worden.

7...Ke7 8.Dh8 g5 9.f3 Dg6 10.Td8! Dc2

Of 10...Pxd8 11.Dxd8+ Kf7
12.Dd5+ Kg7 13.Dxa8+-

11.Te8+ Kf7 12.Dg8+ Kf6 13.Te1

Nog beter is 13.Tf8+! Pxf8
14.Dxf8+ Kg6 15.Td6+ Kh5
16.Dh6#

13...Dc6 14.h4! h6

Of 14...gxh4 15.T1xe6+ Lxe6
16.Df8+ Kg6 17.Txa8+-

15.h5 1-0

Kerstraadssel: oplossing

Kees Volkers

De kerstopgave van 2013 toonde ons een achttal vooroorlogse kranten-advertenties. De vraag was: wat hebben deze advertenties met elkaar te maken? We wilden twee kenmerken horen.

De acht advertenties waren van:

1. Bellevue in Amsterdam
2. Hotel Wittebrug in Den Haag
3. Grand Hotel Coomans in Rotterdam
4. Philips Ontspanningsgebouw in Eindhoven
5. Sociëteit Monopole in Zandvoort
6. Gebouw Chr. Volksbelang in Ermelo
7. Sociëteit Ons Genoegen in Gouda
8. Casino in Den Bosch

Uiteraard had de opgave een relatie met het schaakspel. De eerste die de juiste associatie legde was Taco Jansonius: het waren alle locaties waar een of meerdere partijen zijn gespeeld van de WK-match Euwe-Aljechin (1935), die uiteindelijk door Euwe gewonnen zou worden. Nog steeds hét hoogtepunt van de Nederlandse schaakgeschiedenis!

Taco komt hiermee de beloofde eeuwige roem en consumptiebon toe. Af te halen op de clubavond. Hopelijk is hij inmiddels zodanig hersteld van zijn ernstige val van vorig jaar, dat we hem de komende tijd weer wat vaker op de clubavond gaan zien.

Het tweede gemeenschappelijke kenmerk dat we wilden horen: alle speellocaties uit de opgave zijn inmiddels verdwenen! Ten onder gegaan aan vernieuwingsdrift en sloperskogel, of zelfs aan Duitse brandbommen. Dit werd door geen enkele Rode Loper genoemd, dus kunnen we deze consumptiebon in onze zak houden.

Bedevaart

De WK-match van 1935 telde 30 rondes, die werden verspeeld op 19 locaties in 13 verschillende steden (of dorpen). Over de match zelf is natuurlijk veel geschreven, maar de plekken waar de match gespeeld werd zijn in de vergetelheid geraakt. Bedevaartsoorden voor de Nederlandse schaker zouden het moeten zijn, devotieplaatsen van de Nederlandse sportgeschiedenis! Wat is er geworden van de plaatsen waar Nederlandse schaakhistorie werd geschreven?

Elders in deze Balans meer over de inmiddels verdwenen, maar in sommige gevallen legendarische speellocaties.

In de komende Balansen nemen we de overige bedevaartsoorden onder de loep.

Van de bestuurstafel

Geurt van de Wal

De bestuurstafel is leeg gebleven, want we vergaderen pas weer in maart. Gelukkig zijn er tussendoor ook allerlei vragen en nieuwtjes die de bestuursleden aan de knoppen van de e-mailmachine houden. Het beste nieuws is de aanmelding van twee nieuwe leden: Oscar Bouzas en Gert-Jan van Oostenbrugge. Mannen, van harte welkom! We hopen dat jullie vele en mooie partijen mogen spelen op onze club. Secretaris Kees telde 60 Rode Lopers en 15 Gouden Lopers. Daarmee zijn we in aantal leden redelijk stabiel als schaakclub, gerekend over de laatste jaren.

In speelkracht lijken we wat tegen elkaar aan te kruipen. Neem de externe teams: als het een beetje gek loopt, hebben we volgend jaar drie achttallen de eerste klasse SGS en één in de tweede klasse. Ook in de interne strijd zie je dat de krachtsverschillen klein zijn. Al vier mannen, Peter H.,

Seth, Remco en Majnu hebben de ranglijst aan mogen voeren. En er zijn zo nog vier andere kanshebbers. Spannend! Aan degraderen doen we gelukkig niet, de voorzitter zou een meer dan serieuze kans maken.

Extern wedstrijdlerider Pieter had even een klusje met ons bekerteam, dat twee invallers nodig had tegen Rivierenland. Met vaste hand stelde hij een team samen waarvan een enkeling opkeek, maar dat keurig netjes de kwartfinale bereikte. Chapeau!

Majnu verzorgt met overgave de clubpagina op Facebook. Die is echt heel leuk geworden, gaat het zien! Let speciaal even op deze openingszin: *“We zijn niet de sterkste, niet de grootste, maar wel de gezelligste schaakvereniging van Utrecht.”* Zo is dat.

Eerste blijft hinderlijk volgen

Timo Können

Nadat het Eerste in januari Paul Keres 5 met 6-2 afgetroefd had, diende op Valentijnsdag uit opnieuw gewonnen te worden van Amersfoort 5 om de kansen op het kampioenschap in elk geval in leven te houden.

Chris bleek een spanningsverhogend element te hebben ontdekt. Hij kwam niet opdagen bij de auto van Jos in de Boorstraat. Wij van Majnu's auto waren rond half acht in Amersfoort en begonnen frenetiek rond te bellen voor een invaller met eigen vervoer, die voor de uiterste tijd (half negen) in Amersfoort zou kunnen zijn. Om tien voor acht besloten we dat verder proberen geen zin had. We zetten ons met z'n zevenen aan de borden en iedereen ging er vanuit dat we een reglementaire nul zouden incasseren.

Maar wie komt er om tien voor half negen met beslagen bril binnen en zet zich zwijgend, maar grijnzend aan z'n bord? Chris dus! Later kregen we uitleg: hij was op de fiets op weg naar de Boorstraat toen hij zich realiseerde dat hij daar niet meer op tijd kon aankomen. Helaas had hij geen telefoon bij zich en ook geen adres in Amersfoort. Dus snel terug naar huis, adres opzoeken en weer op de fiets, maar nu richting het station, waar hij de trein haalde 'op het moment dat de

conducateur floot'. En toen met een taxi naar het clublokaal...

Uiteraard was Chris (bord 7) ook de eerste die won. Dat viel dus letterlijk 100 % mee: van 0 reglementaire punten naar 1 heel punt. We zouden dat punt nog nodig blijken te hebben. Majnu (5) was al wat eerder de greep op zijn partij kwijtgeraakt en had door een blunder verloren.

Jos (8) speelde heel passend tegen Joske en rolde haar op soortgelijke wijze op als Chris met zijn tegenstander had gedaan. Kort na 10 uur waren er al dus drie uitslagen. Niet veel later kon ik (3) daar mijn overwinning aan toevoegen. Ik had zonder het zelf te beseffen een geraffineerde val voor mijn tegenstander gezet, waar hij intrapte. Het kostte hem een stuk.

Er volgde een klein uur van zenuwachtig heen en weer lopen. Henk (2) was weer bezig aan een van zijn ondoorgrondelijke positionele meesterwerken. Weliswaar had zijn tegenstander (met wit) een paar griezelige pionnen op e6 en f5, gesteund door loper en dame, maar Henks toren was actief over de h-lijn. Het zag er zo Henkachtig uit dat ik dacht dat hij wel zou gaan winnen, en dat bleek inderdaad te kloppen.

4-1, nog maar een halfje nodig!
Invaller Peter Hoogakker (6) bracht dat een half uur later binnen, na een partij die spannend was, maar waarin geen van beiden ooit veel beter leek te hebben gestaan. Nu was het niet erg meer dat Klaas (4), die al een hele tijd een pion achter stond, het ondanks heftig verweer niet redde. En dat Seth (1) ten onder ging. Hij speelde tegen iemand met een duidelijk lagere rating en meende in een gelijke stelling met meer tijd op de klok wel een kansje te kunnen wagen, maar dat liep verkeerd. Grrr, nog steeds geen 2000-rating voor Seth!

En dus: 4½-3½, de meest ‘efficiënte’ overwinning, vooral dankzij Chris natuurlijk. Waar brengt ons dat? Waar we al waren, op de tweede plaats in klasse 1A. En Passant 2 blijft met geweld alles op zijn pad wegmaaien, terwijl wij twee keer een gelijkspel hebben toegestaan. Onze enige kans – alleen kampioen worden is goed genoeg voor promotie – is én hen

verslaan in de onderlinge wedstrijd (dan hebben we evenveel matchpunten) én dat zij nog ergens anders een matchpunt verliezen (dan is het niet erg meer dat zij een berg bordpunten extra hebben). Geen grote kans, maar ook niet irreëel. Het zou niet de eerste keer zijn dat een grote favoriet op het laatste moment struikelt.

Over een maand is het uur van de waarheid: dan komen ze ons in ons hol opzoeken. Het is beslist geen team van supermensen, als je naar de ratings kijkt. Ze hadden twee kanonnen van 2200-niveau, maar een daarvan mag inmiddels niet meer meedoen wegens KNSB-verplichtingen. Blijft over het andere kanon (Dick de Graaf) en zeven spelers die gemiddeld waarschijnlijk iets zwakker zijn dan wij. De opdracht is dus alles uit de kast te halen om dat aan te tonen. Als we ze pakken zijn ze aangeslagen en verliezen ze uiteraard ook dat volgende matchpuntje...

Midgetgolf Bilthoven

Julianalaan 282
030-228 1154
0343-457784

www.midgetgolfbilthoven.nl

Van april tot oktober van 10 - 22 uur. In oktober de
weekenden geopend van 11 - 18 uur volgens afspraak.

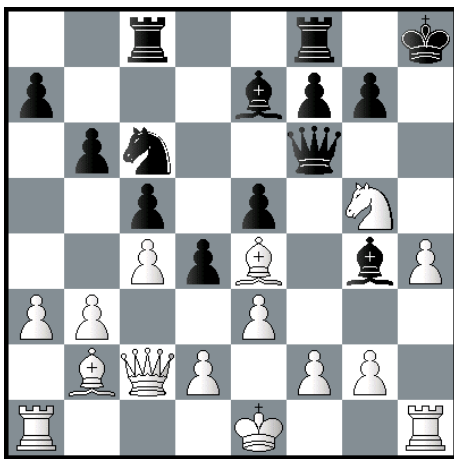
Rode Lopers Combineren – aflevering 3

Peter Das

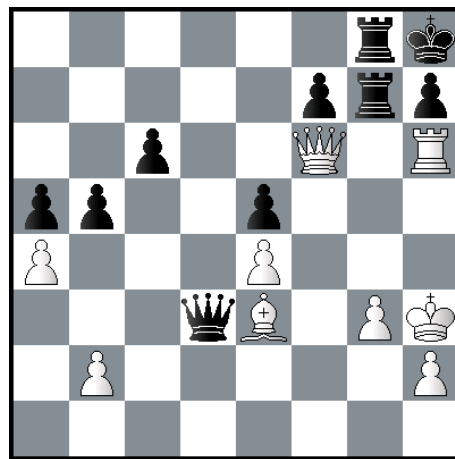
Mede dankzij de drie inzenders voor deze aflevering was het weer mogelijk om een serie van zes waardevolle en mooie stellingen te selecteren. Jacco, Timo en Majnu stuurden hun favoriete tactische moment van de afgelopen periode in, waarvoor veel dank! Zoals gebruikelijk beginnen de oefeningen eenvoudig en lopen ze daarna in moeilijkheidsgraad op. We beginnen met twee belangrijke matpatronen die je niet vaak genoeg kunt herhalen. Daarna volgen twee stellingen waarbij de oplossingen er op het eerste gezicht wat onnatuurlijk uitzien, maar voor de tactisch onderlegde speler toch wel te vinden zullen zijn. We sluiten af met

twee pittige stellingen waarin tactiek moet worden aangewend om de boel bij elkaar te houden. Dat wil zeggen, er moet tactisch verdedigd worden. Veel succes! De oplossingen staan achter in de Balans.

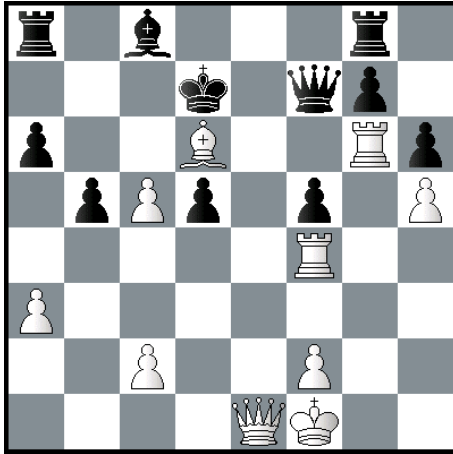
Heb jij net als Jacco, Timo en Majnu ook voorbeelden van mooie combinaties en lijkt jou een eervolle vermelding in de balans ook wel leuk, stuur ze dan (met oplossing) in pgn of FEN formaat op naar drlcombinaties@gmail.com en de mooiste ervan worden opgenomen in *Rode Lopers Combineren*.

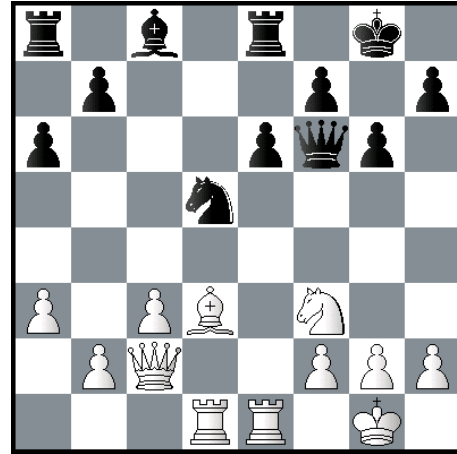
Stelling 1 Wit aan zet

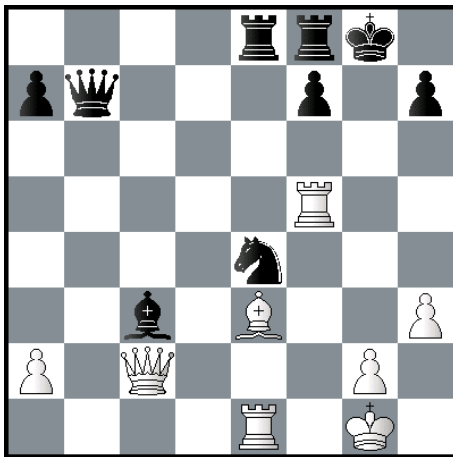
Stelling 2 Wit aan zet

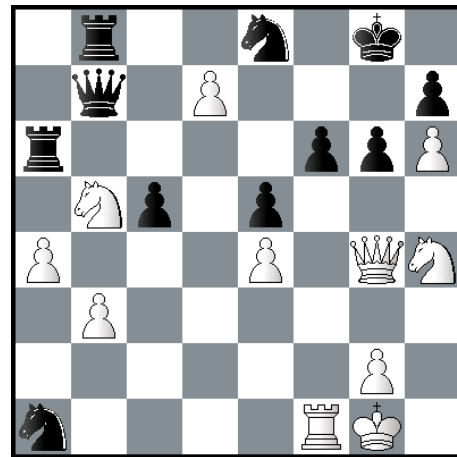
Stelling 3 Wit aan zet

Stelling 4 Wit aan Zet

Stelling 5 Wit aan zet,
Vind de beste verdediging

Stelling 6 Zwart aan zet,
Vind de beste verdediging

Oplossingen op pagina 26

Stilte in de zaal

Ernst van der Vecht

Voor een verbouwing (verdiepinkje erop) maakte ik een afspraak bij een opdrachtgever in Haarlem. Ik zou mijn zoontje Abe, bijna vier inmiddels, mee kunnen nemen en na het eten zou ik mijn tekeningen met de opdrachtgever bespreken. Mooi, dacht ik, dan kunnen Abe en ik daarvoor even langs het Corus-toernooi!

Een paar dagen later gaan we op weg. Ik kijk voor we vertrekken nog even op Utrechtschaak: de amateurs spelen vanmiddag niet, maar de grootmeesters wel. Abe is enthousiast, hij begint zich af te vragen wat ik nou elke keer doe als ik ga schaken. De werktas ingepakt, de tekeningen gecontroleerd, Abe van sap & koek voorzien, kindermuzak aan, en zo gaan we richting Wijk aan Zee. Een klein uurtje later vertel ik Abe dat de weg waar we rijden de Zeeweg heet en dat we er dus bijna zijn. Vol verwachting rijden we Wijk aan Zee

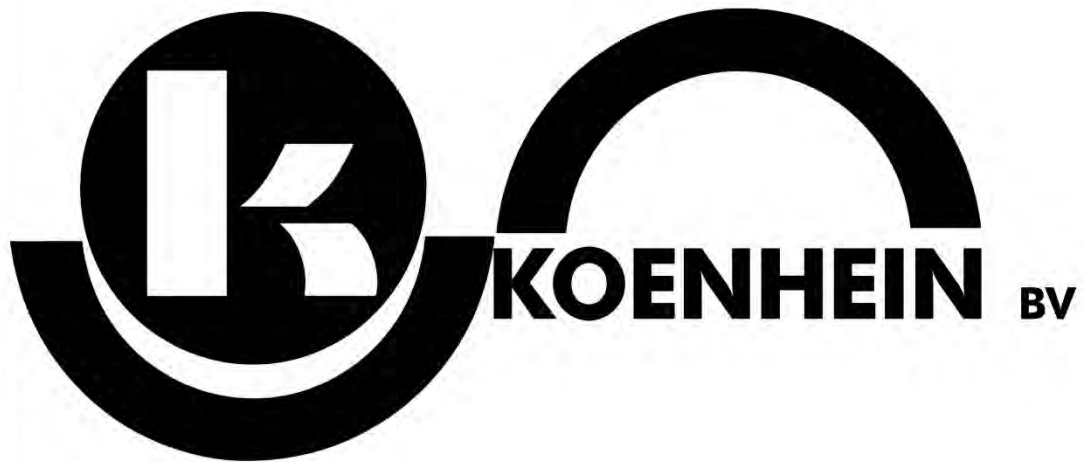
in, het is er rustig. Zonder de amateurs vind ik het er wel een dooie boel. Er is gelukkig genoeg parkeerplek. Met Abe aan de hand ga ik de hoofdingang van de Moriaan binnen, er is niemand te zien. Voordat we de speelzaal betreden leg ik hem nog eens uit dat hij héél stil moet zijn. Daarna gaan we de zaaldeuren door. Het is inderdaad stil in de zaal, erg stil. En donker, heel erg donker. 'Shit', zeg ik in mijn hoofd. Ik zie het bordje opeens: ze spelen vandaag in Eindhoven!

Tsja, daar sta je dan, met nog een paar uur te gaan en een teleurgesteld jongetje. Ik neem Abe mee naar het strand. Daar begint het opnieuw te regenen. Terug in het dorp gaan we naar binnen bij Sonnevand, er is geen schaker te zien.

'Papa, hier was ik al een keer!', roept Abe opeens. Ja, dat klopt, dat was vorig jaar.

En volgend jaar gaan we weer!

**LOODGIETERS-
VERWARMINGS-
EN DAKBEDEKKERSBEDRIJF**

**Ridderschapstraat 8
3512 CP Utrecht
Tel: 030 - 231 71 71
030 - 236 88 93**

Oplossing “Een stelling tot besluit”

John Temming

In de vorige Balans was de stelling na de 25^e zet van wit uit de fameuze Bagirov-Gufeld uit 1973 als Kerstpuzzel opgegeven. Mede door de lengte van de analyse, maar ook door de moeilijkheidsgraad van deze puzzel. Zoals beloofd hier de analyse

vanuit onderstaande stelling :

Oppervlakkig gezien lijkt het materieel ongeveer gelijk te staan en zijn beide koningen niet echt veilig. Zwart gaat echter aantonen dat het hier al uit is...

25...Le6!! Slechter is 25...c2+?
26.Kb2 cxd1D 27.Rxd1, en zwart is in

gevaar zodra Tf1 kan worden gespeeld; 27...Th3 (ook Ta5 maakt weinig uit) 28.Tf1 en zwart kan het matnet met 29.h6 niet verhinderen zonder enorm materiaal verlies. De bedoeling van de loperzet is het vrijmaken van de b-lijn. **26.Lxe6 Pd3!** **27.Df7** Het paard kan niet gepakt worden : 27. Txd3 Db8+ 28.Kc2 Db2+ 29.Kd1 Ta1+ 30.Dc1 Txc1# **27...Db8+** **28.Lb3** Het proberen te vluchten loopt ook al weer mat 28.Kc2 Pb4!+ 29.Kb1 (Kc1 Ta1 mat) Ta1!!+ 30.Kxa1 Pc2+ 31.Ka2 Db2#

28...Txb3+ **29.Kc2 Pb4!!** **30.Kxb3 Pd5!+** Sluit de diagonaal voor de dame en zelfs nu is voor de gewone man het mat nog moeilijk te zien. Gufeld moet dit al berekend hebben na zijn fenomenale 25..Le6. Naar de a-lijn gaan geeft mat op b4 of b2, dus : **31.Kc2 Db2+** **32.Kd3 Db5!+** **33.Kc2 De2+** **34.Kb3 Db2+** **35.Kc4 Db5#**

Gufeld noemde deze partij zijn Gioconda en dit is inderdaad een verbluffend meesterwerk.

Euwe - Aljechin 1935: een rondreis

Kees Volkers

In 1935 werd 'onze' Max Euwe wereldkampioen schaken door de heersende kampioen Aleksandr Aljechin in een onderlinge match te verslaan. De match, die elf weken duurde, was een soort rondreizend circus, want de dertig partijen werden steeds op een andere locatie in Nederland gespeeld. Wat is er geworden van de gebouwen en zalen waar schaakhistorie werd geschreven?

Deel 1: wat er niet meer is.

Het is nauwelijks voor te stellen dat zo'n match vandaag de dag op deze manier georganiseerd zou worden: steeds weer op een andere plaats, met steeds weer andere omstandigheden, reizen per auto, trein en taxi, en vaak pas op het laatste moment weten waar er gespeeld zou worden. Want zelfs tijdens de match moesten voor sommige partijen nog locaties geregeld worden.

Dat de sobere Euwe hier geen probleem van maakte was te verwachten, maar dat de beroemde schaakgrootmeester Aljechin zich gewillig overal naar toe liet slepen is toch opzienbarend. Aljechin had overigens wel zijn grenzen, aan de overbodige plichtplegingen voor iedere partij onttrok hij zich. En terecht. Zelf had Aljechin ook zijn eigenaardigheden. Zo had hij zijn katten - Lobeidah en Schachmat - meegenomen, die hij tijdens de

partijen naast zich wilde hebben. Euwe vond het allemaal best.

Het waren andere tijden. Hoewel? Dit jaar moesten de grootmeesters van het TaTa-toernooi ook naar Amsterdam en Eindhoven verkassen. De grootmeesters ondergingen het gelaten.

Gouda

Over de tiende partij, gespeeld in zaal Kunstmin van sociëteitsgebouw Ons Genoegen in Gouda, schrijft Alexander Münnhoff in zijn Euwe-biografie: *'Het programma had die morgen een rondleiding door Gouda voorgeschreven, een tocht waaraan Euwe wel had deel genomen, maar die Aljechin geïrriteerd had afgezegd, zoals hij in 't algemeen niets moest hebben van de franje die de organisatoren in de match hadden ingewoven: obligate toespraakjes van niet schakende burgemeesters vooraf, bloemenhulde voor de dames, eerste zet 'op aanwijzing van de grootmeester', ontvangsten enzovoorts. Het hoorde erbij en Euwe, die van begin af aan zijn uiterste best deed om de match ook propagandistisch een succes te maken, werkte dit programma trouw af, daarbij bijgestaan door zijn vrouw die geen partij oversloeg en iedere keer weer blij verrast bedankte voor het boeket of de doos bonbons die de organisatoren met onafwendbare regelmaat voor het*

begin van iedere partij voor haar had een klaar liggen'.

In Gouda troffen de schakers elkaar voor de 10e partij. Aljechin stond met 3-6 voor. Uit de verslagen moeten we afleiden dat Aljechin zich al onaantastbaar voelde en zich lichtzinnigheid dacht te kunnen veroorloven. Maar zijn wat drieste aanval werd door Euwe kundig opgevangen, waarna Euwe de partij won. Het was psychologisch een belangrijk moment in de match.

Het uit 1854 daterende sociëtietsgebouw in Gouda werd in 1992 gesloopt om plaats te maken voor een nieuwe schouwburg.

Rotterdam

Daarvoor al had zich de zesde partij afgespeeld in Grand Hotel Coomans in Rotterdam. Het zou met 73 zetten de langste partij van de match worden. De levendige partij werd afgebroken en voor Euwes lot werd gevreesd. Maar uiteindelijk bleek Euwe het toreneindspel remise te kunnen houden.

'Aljechin had Euwes vasthoudenheid en bekwaamheid om met de rug tegen de muur stand te houden voor de eerste keer aan den lijve ondervonden'.

Niettemin was de stand al 2-4 voor Aljechin en omdat Euwe door het oog van de naald was gekropen gaf eigenlijk niemand een stuiver voor de kansen van de Nederlander.

Coomans was een gerenommeerd hotel met 270 kamers in het centrum van Rotterdam. In 1884 was het een

van de eerste gebouwen die gebruik maakte van elektrisch licht, onder meer boven de 'chique billiarttafels'.

Bij het Duitse bombardement van 14 mei 1940 werd Hotel Coomans met de grond gelijk gemaakt en niet meer opgebouwd.

Den Haag

Liefst vier partijen van de match werden verspeeld in Hotel Witte Brug in Den Haag. Het hotel lag tussen Den Haag en Scheveningen, vlakbij het huidige Madurodam. Het was voortgekomen uit een 19-eeuwse herberg en rond de eeuwwisseling werd het uitgebreid tot een soort Kurhotel.

Deze speellocatie heeft Euwe niet veel geluk gebracht. In de 4e partij verliest hij van 'een als een duivel combinerende' Aljechin. De 11e en de 22e partij eindigen in remise.

Die 22e partij is met 17 zetten de op een na kortste partij van de match. Beide spelers hadden behoefte om na de beruchte 21e partij (in Ermelo, zie onder) vredelievendheid te prediken. Münninghoff:

'Uit een fles alcoholvrije appelwijn schenkt Aljechin voor Euwe en zichzelf een glas in, waarna men elkaar beminnelijk glimlachend toedrinkt. Het genoeglijke sfeertje wordt versterkt aan het begin van de avond door de binnenkomst van dhr. Oskam, die mevrouw Aljechin haar poezen komt terugbrengen, die zij voor een tentoonstelling in Rotterdam had meegegeven. Het blijken prijsdieren te zijn geweest: mevrouw Aljechin voert de beide

beesten plus de gewonnen medailles in triomf door de speelzaal, Aljechin zelf is er zichtbaar mee in zijn schik. Onder deze omstandigheden kan er natuurlijk geen bloed vloeien.'

Ook de 27e partij speelt zich af in Den Haag. Aljechin móet winnen, wil hij zijn achterstand met nog drie partijen te spelen, nog goed maken. *'De vele honderden toeschouwers - (twee extra zalen, tientallen mensen op vensterbanken en op trappen) huiveren onwillekeurig als ze zien dat Aljechin een van zijn katten op zijn schouder meedraagt (...), Zwarte magie, alweer?'*

En Aljechin wint. Euwe leidt nog met 13-14, maar de spanning is helemaal terug. Iedereen leeft mee, heel Nederland wordt gek, hoe gaat dit aflopen?

Hotel de Witte Brug is in 1972 gesloten en werd toen in gebruik genomen door enkele overheidsinstellingen. In 1995 is het gesloopt. Nu staat er een zielloos appartementencomplex met de naam 'Koninginnebrug'.

Den Bosch

De 16e partij wordt gespeeld in het Casino, aan de Parade in Den Bosch. Het wordt een beetje een deceptie, want Euwe, die twee partijen daarvoor eindelijk op gelijke hoogte was gekomen met Aljechin, ziet zich door een nogal pijnlijke nederlaag opnieuw op achterstand gezet.

Het in 1934 gebouwde Casino was toen een splinternieuwe schouwburg. In 1976 werd het

Casino gesloopt. Sindsdien staat hier het 'Theater aan de Parade'.

Eindhoven

Voor de 17e partij reizen de schakers af naar Eindhoven, naar het Philips Ontspanningsgebouw. Dit uit 1929 stammende complex, dat onder meer een schouwburg omvatte, lag aan de rand van Philipsdorp, een woonwijk voor Philips medewerkers. Het wordt een snelle remise op voorstel van Aljechin, wat Euwe volgens Lasker nooit had mogen aannemen. Maar de vermoeidheid lijkt al vat te krijgen op de schakers.

Het Philips Ontspanningsgebouw, inmiddels Philips Schouwburg genoemd, werd in de jaren 1960 nog sterk verbouwd, maar in 1994 ging het hele complex tegen de vlakte. Er kwam een parkeerterrein voor het PSV-stadion, later zijn er een kantorencomplex en woningen verrezen.

Ermelo

De meest spraakmakende partij was de 21e, die moest plaatsvinden in het gebouw 'Christelijk Volksbelang' in Ermelo. Münnighoff:

'Aljechin zou veel te laat en stomdronken in het speellokaal gearriveerd zijn, had daar enorme heibel gemaakt, wilde niet spelen, zou Euwe bedreigd hebben en tenslotte, toen hij gedwongen was om wel te spelen, zou hij, nog steeds volkomen laveloos, maar wat onzin op het bord hebben uitgehaald...'

Dit verhaal, dat grotendeels op onzin berustte, ging in de pers en onder het publiek een eigen leven leiden en zou uiteindelijk een blijvende smet op de geweldige prestatie van Euwe achterlaten. Immers, Euwe had die match in 1935 alleen maar gewonnen omdat Aljechin voortdurend dronken was geweest. Tot op de dag van vandaag blijft dit uit de lucht gegrepen verhaal, in de wereld gebracht door een sensatiebeluste buitenwacht, in de annalen doorzeuren.

Nu had Aljechin eenmaal de reputatie dat hij wel een borrel lustte, maar tijdens de match verkeerde hij juist in een zeer gedisciplineerde fase en dronk hij heel weinig. Hij kwam inderdaad te laat - het aanvangstijdstip werd een uur opgeschoven - en hij had inderdaad een borrel genomen, maar hij was volstrekt niet dronken, zoals Euwe later zelf verzekerde. Ook was de partij van een hoog niveau; dat Aljechin zo maar iets deed sloeg nergens op, maar dat was zo'n typische aantijging van lieden die de schaakregels nauwelijks kenden.

Aljechin had echter een hectische middag achter de rug. De chauffeur

die hem van het Carlton Hotel zou ophalen was drie kwartier te laat. Toen ze eindelijk op weg gingen, stak er een zwarte kat over, vlak voor de auto. De zeer bijgelovige Aljechin wilde niet verder met de auto en beval de chauffeur hem naar het station te brengen. Veel te laat kwam Aljechin aan te Ermelo, ook tot ergernis van Euwe. De Rus had hoogstens een borrel gedronken om te bedaren, maar de krantenverslagen deden het voorkomen of hij omtolde van de drank. Aljechin had inderdaad gevraagd of de partij uitgesteld kon worden, wat gezien het voorgaande geen vreemde vraag is. Maar dit keer was Euwe niet zo meegaand. Euwe won de partij, waarmee hij de stand weer gelijk trok: 10,5-10,5. Wel kreeg Aljechin de dag daarop twee rustdagen voorgeschreven van de dokter.

Het gebouw Christelijk Volksbelang bestaat niet meer. Het werd in 1989 afgebroken.

Zandvoort

Eigenlijk zou de 22e partij in Zandvoort zijn gespeeld, dus na de partij in Ermelo, maar vanwege de extra rustdagen voor Aljechin werd het de 26e partij. Euwe had de 25e partij - die gespeeld werd in Amsterdam - gewonnen en voor het eerst een voorsprong genomen in de match. Met nog maar vijf partijen te gaan had de Euwekoorts in Nederland epidemische vormen aangenomen, zelfs zij die de schaakspelregels niet machtig waren leefden hartstochtelijk mee met de Nederlandse (anti)held Max Euwe.

Deze leverde in Hotel Monopole in Zandvoort misschien wel zijn mooiste overwinning af. Tartakower, die commentaar leverde voor De Telegraaf, gaf deze partij de titel 'Parel van Zandvoort'. Deze partij, aldus Münninghoff, *'velde het vonnis over Aljechin. Immers, het was een partij zoals hij eigenlijk zelf had willen spelen, maar tegen Euwe niet bij machte was op tafel te brengen'*. In de partij werd volop geofferd en Euwe kwam in een eindspel terecht waar zijn pluspionnen en een oersterk paard ruim opwogen tegen de kwaliteit voorsprong van Aljechin. De partij werd afgebroken, maar de volgende dag in stijl door Euwe's dartele ros met enkele fraaie sprongen beslist.

Van de 47 zetten had Euwe er 19 gespeeld met hetzelfde paard!

De partij wordt hieronder in zijn geheel gegeven.

Hotel Monopole, gelegen tegenover het station van Zandvoort, is niet meer. Sinds 1988 staan hier weinig opwindende appartementen met de naam 'Monopole'.

Amsterdam, Bellevue

De laatste partij van de match wordt gespeeld in het Amsterdamse Bellevue. Men is naar Bellevue moeten uitwijken vanwege de enorme belangstelling.

'Drie zalen van het gebouw zijn samengevoegd, in totaal wachten ruim 2000 toeschouwers dicht opeengepakt achter de touwen op de dingen die komen gaan. In diverse

andere zalen in Amsterdam en in den lande zitten vele honderden in gespannen afwachting voor het demonstratiebord, waarop straks via directe telefoon-verbindingen de zetten van Euwe en Aljechin zullen worden uitgevoerd.'

De stand is 15-14 voor Euwe, dus Aljechin moet winnen! Het lukt 'm niet. Euwe brengt de partij probleemloos in evenwicht. Op de 40e zet dreigt nog afgebroken te worden, maar dan schudt Aljechin zijn uitdager de hand: onze Max Euwe is wereldkampioen!

'Een daverend applaus en gejuich brak los. Het publiek verbrak de touwen die in een carré rond het toneel gespannen waren en stormde naar het hoge hek, dat het toneel afsloot en waarachter de kampioenen stonden. De politie maakte, hand in hand, dra een afzetting. Het publiek juichte en klapte, het was een ovatie.'

Kort daarna richtte Aljechin zich tot de menigte en sprak hij de bekende woorden:

'Es lebe Schachweltmeister Euwe, es lebe schachliebend Holland!'

Bellevue, een 19e-eeuwse sociëteit met fraai uitzicht over de singel, werd nog niet zo lang geleden, in 2007, gesloopt. Het was toen een verouderd bioscoop- en theater-complex met entree aan de Marnixstraat. Op deze plaats staat nu een nieuw theatergebouw van tv- en musicalmiljonair Joop van den Ende.

DE SCHAAKMATCH IN CIJFERS.

	Euwe—Aljechin
1e prt. Amsterdam 3 Oct. Aljechin (wit) wint na 30 zetten	0—1
2e prt. Amsterdam 7 Oct. Euwe (wit) wint na 45 zetten	1—1
3e prt. Amsterdam 8 Oct. Aljechin (wit) wint na 40 zetten	1—2
4e prt. Den Haag 11 October. Aljechin (zwart) wint na 44 zetten	1—3
5e prt. Delft 12 October. Na 34 zetten remise Euwe (wit)	1 ¹ / ₂ —3 ¹ / ₂
6e prt. Rotterdam 16 October. Na 73 zetten remise Euwe (zwart)	2—4
7e prt. Utrecht 17 October. Aljechin (zwart) wint na 40 zetten	2—5
8e prt. Amsterdam 21 October. Euwe (wit) wint na 40 zetten	3—5
9e prt. Amsterdam 22 October. Aljechin (wit) wint na 41 zetten	3—6
10e prt. Gouda 24 October. Euwe (wit) wint na 41 zetten	4—6
11e prt. Den Haag 27 October. Na 30 zetten remise Euwe (zwart)	4 ¹ / ₂ —6 ¹ / ₂
12e prt. Amsterdam 29 October. Euwe (wit) wint na 36 zetten	5 ¹ / ₂ —6 ¹ / ₂
13e prt. Amsterdam 1 Nov. Na 59 zetten remise Euwe (zwart)	6—7
14e prt. Groningen 2 Nov. Euwe (wit) wint na 40 zetten	7—7
15e prt. Baarn 6 Nov. Na 61 zetten remise Euwe (zwart)	7 ¹ / ₂ —7 ¹ / ₂
16e prt. Den Bosch 8 Nov. Aljechin (zwart) wint na 65 zetten	7 ¹ / ₂ —8 ¹ / ₂
17e prt. Eindhoven 9 Nov. Na 23 zetten remise Euwe (zwart)	8—9
18e prt. Amsterdam 12 Nov. Na 16 zetten remise Euwe (wit)	8 ¹ / ₂ —9 ¹ / ₂
19e prt. Zeist 15 Nov. Aljechin (wit) wint na 57 zetten	8 ¹ / ₂ —10 ¹ / ₂
20e prt. Amsterdam 17 Nov. Euwe (wit) wint na 40 zetten	9 ¹ / ₂ —10 ¹ / ₂
21e prt. Ermelo 20 Nov. Euwe (zwart) wint na 40 zetten	10 ¹ / ₂ —10 ¹ / ₂
22e prt. Den Haag 24 Nov. Na 17 zetten remise Euwe (wit)	11—11
23e prt. Amsterdam 27 Nov. Na 58 zetten remise Euwe (zwart)	11 ¹ / ₂ —11 ¹ / ₂
24e prt. Delft 28 Nov. Na 33 zetten remise Euwe (wit)	12—12
25e prt. Amsterdam 2 Dec. Euwe (zwart) wint na 45 zetten	13—12
26e prt. Zandvoort/A'dam 4 Dec. Euwe (wit) wint na 47 zetten	14—12
27e prt. Den Haag 7 Dec. Aljechin (wit) wint na 40 zetten	14—13
28e prt. Amsterdam 9 Dec. Na 63 zetten remise Euwe (wit)	14 ¹ / ₂ —13 ¹ / ₂
29e prt. Amsterdam 13 Dec. Na 50 zetten remise Aljechin (wit)	15—14
30e prt. Amsterdam 15 Dec. Na 40 zetten remise Euwe (Wit)	15 ¹ / ₂ —14 ¹ / ₂

Euwe - Aljechin, 26e matchpartij ('De Parel van Zandvoort')

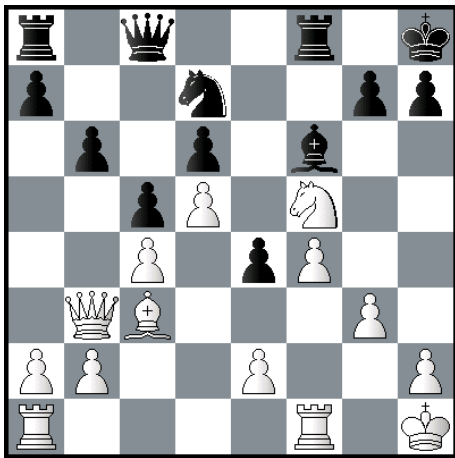
Zandvoort, 4 december 1935 door Kees Volkers

**1.d4 e6 2.c4 f5 3.g3 Lb4+ 4.Ld2 Le7
5.Lg2 Pf6 6.Pc3 0-0 7.Pf3 Pe4 8.0-0
b6 9.Dc2 Lb7 10.Pe5 Pxc3!**

Een kwaliteitsoffer dat wit volgens de theorie niet kan aannemen.

**11.Lxc3 Lxg2 12.Kxg2 Dc8 13.d5!
d6 14.Pd3 e5 15.Kh1 c6 16.Db3 Kh8
17.f4 e4 18.Pb4! c5 19.Pc2 Pd7
20.Pe3 Lf6 21.Pe3xf5!**

Een correcte combinatie die wit voordeel geeft. Wit krijgt voor zijn stuk drie sterke pionnen, waarvan twee verbonden vrijpionnen in het centrum.

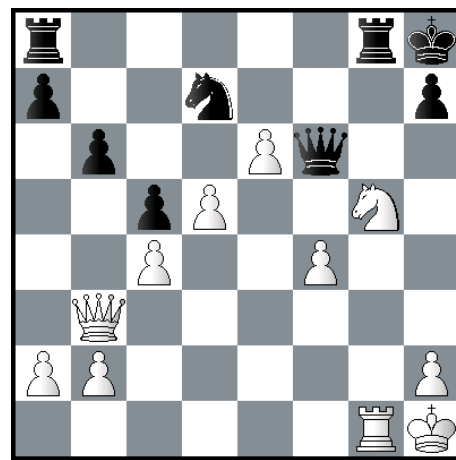
**21... Lxc3 22.Pxd6 Db8 23.Pxe4 Lf6
24.Pd2! g5! 25.g4 gxf4 26.gxf4 Ld4**

**27.e5 De8 28.e6 Tg8 29.Pf3 Dg6
30.Tg1!**

Dit kwaliteitsoffer werd al met de vorige zet beoogd!

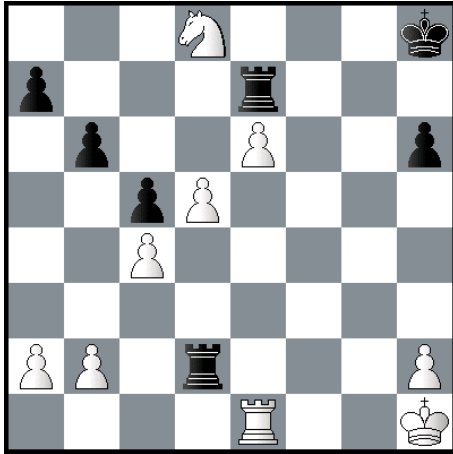
30... Lxg1 31.Txg1 Dg6-f6?

De verliezende zet. Beter was Df5.
32.Pf3-g5!

Nu komt wit opnieuw in beslissend voordeel, hoewel er nog veel trucjes te omzeilen zijn, zeker in de voor beide spelers nakende tijdnoed.

**32... Tg7 33.exd7 Txd7 34.De3 Te7
35.Pe6 Tf8 36.De5 Dxe5 37.fxe5 Tf5
38.Te1 h6 39.Pd8 Tf2 40.e6 Td2**

En afgebroken. Euwe moest een zet afgeven. Was het de goede? De ganse natie hield de adem in. De partij werd de volgende dag uitgespeeld in Amsterdam. Ja, hoor, Euwe had het al lang gezien. Het paard maakte het werk netjes af:
41.Pc6 (afgegeven zet) **Te8 42.e7 b5 43.Pd8 Kg7 44.Pb7 Kf6 45.Te6+ Kg5 46.Pd6 Txe7 47.Pe4+** en zwart gaf op.

Beste Rode Loper,
Ga je verbouwen?
Of denkt je baas aan een nieuw kantoor?
Stuur ze naar:

Vesuvius 47, 3524 WT
Utrecht 06-48171899
info@STERNontwerp.nl
www.STERNontwerp.nl

Zodat ik kan zorgen voor het ontwerp, bouw-
kundig advies en de bouwvergunning.
Ernst van der Vecht, architect

Het Derde kopje kleiner in De Bilt

Peter Das

Net nu de spelers van Het Derde erin begonnen te geloven dat er met keihard werken, sterke invallers en een stevige dosis geluk misschien wel iets heel bijzonders mogelijk was, sloeg het noodlot toe. De schakers van het tweede van DBC waren een maatje te groot. Blijkbaar waren ze nogal onder de indruk van de koppositie die de onzen op de ranglijst innamen, want bij binnenkomst werd er nog aan de teamsamenstelling gewerkt, zo leek het. De non-playing captain van DBC had een tactische opstelling in petto. De eerstebordspeler verscheen aan bord 7 en de derdebordspeler aan bord 8. Of dat een schoonheidsprijs verdient, tja... officieel is het niet volgens de regels, maar die regels zijn niet zo eenduidig en als we gewonnen hadden, dan hadden we er ook niet over gemopperd, dus dat doen we nu ook maar niet.

Het engeltje dat in de vorige wedstrijden op onze schouder zat, gaf deze keer niet thuis. Het begon allemaal nog goed. Onze sterspeler Ernesto had aan bord 1 geen enkele moeite met zijn tegenstander en was om kwart over 9 klaar. Maar daarna ging het bergafwaards. Henk gaf lange tijd goed partij tegen Eric Onwezen, normaal gesproken de sterkste speler van het team. Traditiegetrouw stond hij echter in tijd weer een stuk achter en ineens kwam de DBC-er triomfantelijk naar het whiteboard lopen om zijn score op te schrijven, 1-1. Er

kwam langzaam tekening in de strijd op de overige borden, maar het beeld voor de einduitslag was nog onduidelijk. Fred stond verloren omdat hij een stuk in had laten staan. Arnold stond een pion voor, maar leek niet meer te hebben dan remise. Almer stond moeilijk, Bas stond gedrongen, René stond goed en ikzelf had mijn openingsvoordeel laten verzanden.

Zoals het een goed teamspeler betaamt, speelde Fred in een minvijftienpuntzoveelstelling door tot hij mat gezet werd. Wie weet zag de oude heer Escher nog ergens een patwending over het hoofd. Maar helaas, de punten vielen vrij snel achter elkaar. Bas verloor en ook Fred ging mat: 3-1. Niet veel later moest ook Arnold de vlag strijken. In een poging om de remisestelling toch nog tot winst te voeren, ging het uiteindelijk mis, 4-1. Gelukkig bracht René de achterstand terug tot 4-2, maar het mocht niet baten. Almer stond een pion achter en zijn stelling was waarschijnlijk verloren. Zijn tegenstander bood op het juiste moment remise aan. 4,5 – 2. De strijd was gestreden.

Alleen ikzelf was nog bezig tegen de jeugdspeler Jesse van der Spek. Jeugdspelers moet je vanuit de opening naar de keel vliegen, zo dacht ik. Aan theorie doen ze niet veel, dus als je ze ergens kunt pakken, dan is dat in het begin.

Ik kreeg ook inderdaad groot voordeel, maar de verdedigende kwaliteiten van het joch waren prima in orde. Hij vond keer op keer de enige zet, waarna er van mijn voordeel niet veel overbleef. Lange tijd dacht ik dat het nog wel remise zou worden, maar op het eind van de partij begon mijn concentratie af te nemen en ik sloeg een vergiftigde pion. Ik zag alleen nog maar matvarianten en had niet veel zin om onder het toezien

oog van het publiek mat gezet te worden. Ik gaf me dus maar gewonnen. De stomste fout tot nu toe in mijn schaakcarrière, want er bleek nog een remisevariant te zijn. Ja, dat kon er ook nog wel bij. Gauw weer vergeten en op naar de volgende ontmoetingen. Kampioen worden we niet meer, maar zilver of brons is nog altijd haalbaar. Aan het begin van het seizoen zouden we ervoor hebben getekend.

Oplossingen Rode Lopers combineren – aflevering 3

Stelling 1: Hans Bernink – Frank Plomp *Interne competitie DRL, 04.04.2012*

Zwart heeft net geblunderd met 15... Tc8. Wit wint nu een stuk met **16. Lxc6** dankzij de matdreiging op h7.

Stelling 2: Lumberjacco (a.k.a. Jacco Vermeulen) – Melchizedek10 *online correspondentiepartij, dec 2013*

Een klassiek matpatroon. Eentje om uit het hoofd te leren: **29.Txh7+ Kxh7 30.Dh6** mat!

Stelling 3: Henk Dissel – Victor van Bergenhengouwen *Interne competitie DRL, 14.11.2012*

1.Txf5! Dxf5 (1...Tf8 is de zet die mat het langst uitstelt, maar in de praktijk hoeft dit niet tot mat berekend te worden omdat 2. Txf7 voldoende materiaal wint om de partij te winnen.) **2.De7+ Kc6 3.Dc7# 1-0**

Stelling 4: Hans Nijland - Paul van der Klein *DRL2 - DBC1, 04.12.2013*

1.Lxg6! Een onnatuurlijk uitziende zet omdat de pion twee keer gedekt is. Maar wit wint een belangrijke pion. **1...hxg6 2.Txd5**

Stelling 5: Jorn van Beek - Majnu Michaud *Interne competitie Moira Domtoren, 22.01.2014*

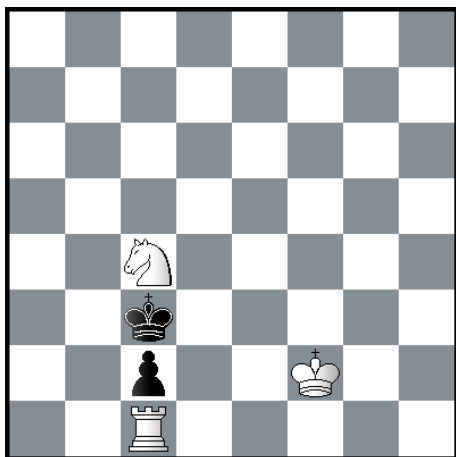
Zwart heeft zojuist op c3 geslagen en staat nu een stuk voor. Wit heeft slechts één zet om in het spel te blijven: **1.Dxc3!!** De dame kan niet teruggenomen worden want na 1...Pxc3? geeft wit geforceerd mat. Een mooie rekenoefening: 2.Tg5+ Kh8 3.Ld4+ f6 4.Lxf6+ Txf6 5.Txe8+ Tf8 6.Txf8#) **1. ..Te6!** zwart gaat zijn open g-lijn verdedigen. Wit staat iets beter.

Stelling 6: Bert Balke - Timo Können *DRL1 – BSG 3, 27.11.2013*

Op het eerste gezicht ziet het er penibel uit voor zwart. De grootste dreiging is 1.Pxg6 hxg6 2.Dxg6+ Kh8 3.Df7 en zwart moet zijn Dame opgeven om niet mat te gaan. Het paard heeft geen velden en als het weggaat van e8 is ook het veld g7 niet meer gedekt, waarna het mat nog sneller kan worden uitgevoerd. Zwart vindt echter een lastig te vinden ontsnapping. **1. ...Pg7!** De variant 2.Pxg6 hxg6 3.Dxg6 is nu niet met schaak en dus heeft zwart tijd om Dxd7 te spelen en daarmee g7 te dekken. Na 2. hxg7 redt zwart zijn paard dat nog instaat op a1 met 2. Pxb3 en hij staat een kwaliteit voor. Het beste voor wit is **2. Txa1** en het staat ongeveer gelijk.

Met deze criteria kwam (als enige!) de Rapid partij *Judith Polgar-Bent Larsen* gespeeld in het toernooi te *Roquebrune 1992*, bovendrijven. Omdat Judith tot het einde met Paard en Toren speelde heb ik mijn statistiek gedaan op de zetten van Polgar. Dat leverde het volgende op: van de 60 zetten waren er 11 met het Paard (18%), 7 met de Loper (11%) en 20 met de Toren (33%). Ook hier speelden de paarden vaker dan de Lopers, maar leggen het, in tegenstelling tot mijn partij, af tegen de Torens.

De slotstelling van hun partij:

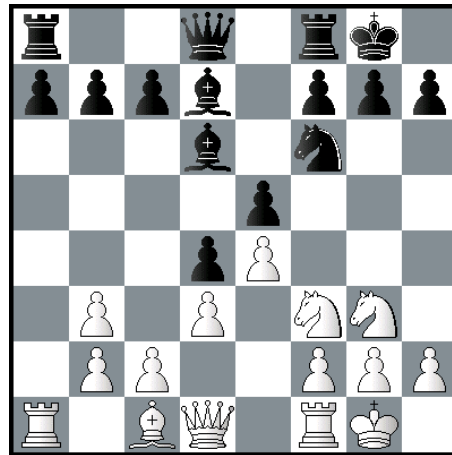

OK, voor wat het waard is! Laten we snel naar de partij gaan:

1.Pc3 d5 2.e4 d4 3.Pce2 Pc6 4.Pf3 e5
5.Pg3...

Tot hier nog bekend in mijn database; zwarts volgende zet is nieuw maar heel plausibel.

5...Ld6 6.Lc4 Pf6 7.0-0 0-0 8.d3 Pa5
9.Lb3 Pxb3 10.axb3 Ld7

Zwart heeft nu het Loperpaar, maar wit het Paardenpaar!

11.Lg5 h6

Hier heb ik een tijdje zitten kijken of 12.Lh4... mogelijk was. Dat lokt natuurlijk 12...g5 uit, maar hoe staat wit dan na 13.Pxg5 hxg5 14.Lxg5? Ik zag helaas na 14...Le7 niets concreets meer, dus:

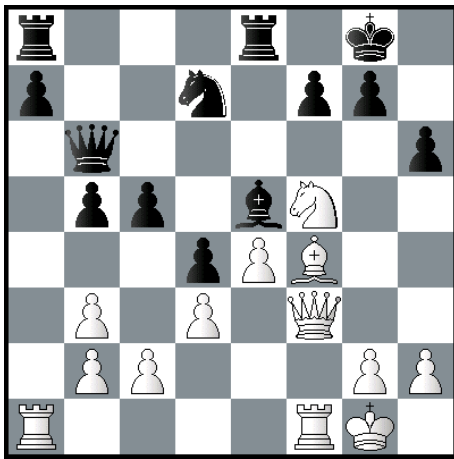
12.Ld2 c5 13.Ph4 b5

Zwart meent het te moeten hebben van de Damevleugel, gezien het witte overwicht op de Koningsvleugel. Dit laat wel een onaantastbaar wit Paard op f5 toe. En zei Tartakower (of was het Tarrasch, en misschien wel Kasparov, wie weet de quote te relateren?) niet ooit eens: *“Put a Knight on f5 and the rest plays itself!”*. <http://www.chesskid.com/article/view/good-knight-and-goodbye>) heeft een heel artikel gewijd over het witte Paard op f5, onder het credo: *“Good Knight and Good bye!”*.

14.Phf5 Lc7

Vanaf hier speelde ik ook met het idee om een keer Ta6 te spelen om daarmee zwart's mogelijkheden op de Damevleugel te frustreren,

maar ook de optie te hebben vanuit a6 “*horizontaal*” bij te dragen aan de witte mogelijkheden op de Koningsvleugel. “*Kan altijd nog!*” dacht ik, dus terug naar de Koningsvleugel: daar moeten lijnen en diagonalen geopend worden:
15.f4 Te8 16.fxe5 Lxe5 17.Df3 Db6
18.Lf4 Lxf5 19.Pxf5 Pd7

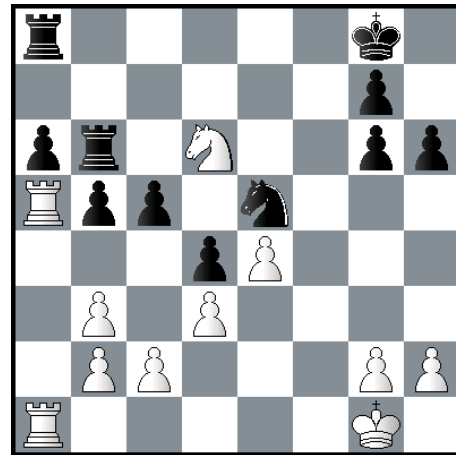

Dit geeft wit de mogelijkheid om te offeren: 20.Pxh6 gxh6 21.Dg4 Lg7 22.Dxd7... Ik heb er naar gekeken, maar voor slechts een pionwinst offer ik geen Paard op ☺.

20.Lxe5 Pxe5 21.Dg3 Dg6 22.Dxg6 fxe6

Dit geeft wit een vrijpion op e4. Het is vanaf dit moment dat ik het gevoel kreeg dat het witte Paard de hoofdrol in dit blijspel/drama (ligt aan welke kant van het bord je zit) voor zich opging eisen...

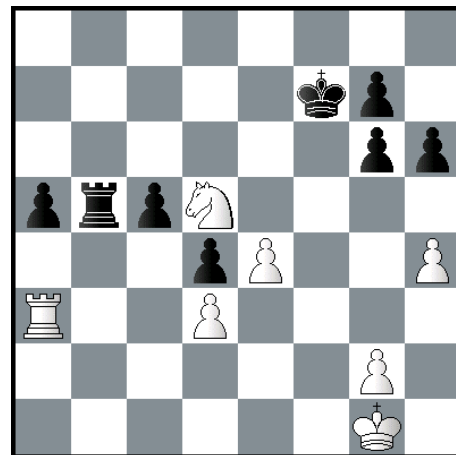
23.Pd6 Teb8 24.Ta5 a6 25.Tfa1 Tb6
 En nu de eerste mooie scene voor het Paard:

26.Pxb5 Pc6 27.Pc7 Pxa5 28.Pxa8 Pxb3 29.cxb3 Txb3

Waarschijnlijk is deze afruil zwarts beste mogelijkheid. Als hij kans ziet alle witte pionnen af te ruilen is het remise. Wit stond hier voor het dilemma welke pion hij op het bord wilde houden: b2 of d3, en ook nog hoe? . Ik koos voor d3 via a3:

30.Ta3 Txb2 31.Pc7 a5 32.Pe6 Tb5 33.h4 Kf7 34.Pc7 Tb7 35.Pd5 Tb5

Een thema dat vaak bij eindspelen met een Paard om de hoek komt kijken is dat het Paard een L-vormige barrière kan opwerpen. In de diagramstelling is die barrière opgeworpen voor de zwarte Koning: die kan niet naar e8, e7, e6 of f6 van wege schaak of een vork op c7.

36.Kf2 g5 37.hxg5 hxg5 38.Kf3 a4 39.Txa4 Tb3

Onder opoffering van een pion heeft zwart nu uitzicht op de mogelijkheid om d3 te veroveren. Wit wil daar dan wel c5 voor in de plaats:

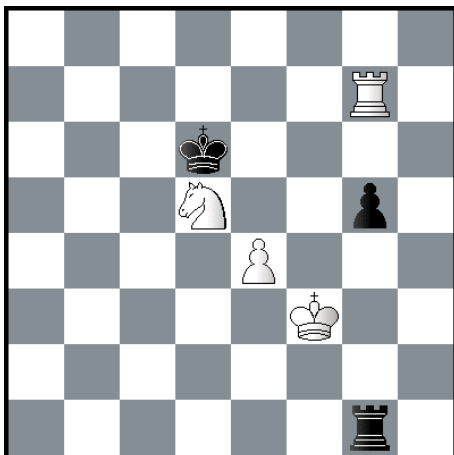
40.Tc4 Txd3+ 41.Ke2...

Het mooie is dat het oppermachtige witte Paard de velden c3 en e3 controleert, zodat de zwart Toren niet veel keus heeft op de derde rij (op 41...Tg3 komt 42.Kf2...).

41...Ta3 42.Txc5 Ke6 43.Tc7 Ta2+ 44.Kd3...

Vooruit: g2 voor d4:

44...Txc2 45.Kxd4 Td2+ 46.Ke3 Tg2 47.Txc7 Ke5 48.Te7+ Kd6 49.Kf3 Tg1 50.Tg7...

Een soort zeldzaamheid voor zwart: hij kan alleen met de Koning spelen, omdat zetten met de Toren uiteindelijk materiaal gaan kosten. Maar welke kant op? Zwart kiest voor e5. Wellicht had hij gezien dat 50...Kc5 zou leiden naar een mat in 18 (volgens het Siliconen monster).

50...Ke5 51.Pe3...

Vanaf hier controleert het witte Paard weer enige cruciale velden van zwart!

51...Kf6 52.Tg8 Kf7 53.Ta8 Kg6 54.e5 Kf7 55.Ta6 Tb1 56.Kg4 Tb5

Zwarts hoop is het afruilen van alle witte pionnen. Wit weet dat hij er in ieder geval eentje moet overhouden, vandaar dat het hapje op g5 wordt versmaad.

57.Kf5 Ke7 58.Pg4 Tb8 59.Ta7+ Ke8 60.Kxg5...

Zwart gaf op, want ook hier rekent het Siliconen monster een mat in 18 uit: 1-0 (zie de slotstelling van deze partij aan het begin van dit stukje).

Uit den ouden doosch

John Temming

Zoals de meeste van jullie wel weten hou ik niet alleen van het potje schaak zelf, maar ben ik ook zeer geïnteresseerd in de schaakgeschiedenis en de oude meesters die zowat vergeten zijn. Dit keer een verhaal dat bijna niemand meer kent, maar ook bijna te bizar is om waar te zijn :

Het verhaal van Malik Mir Sultan Khan

Savielly Tartakower en Malik

Mir Sultan Khan werd geboren ergens in 1905 in Punjab. Tegenwoordig is dat Pakistaans grondgebied, maar toentertijd Brits India. Op negenjarige leeftijd leert hij van zijn vader het Indische schaken, wat lijkt op gewoon schaken, maar een paar belangrijke afwijkingen kent. Pat verliest de partij (*ben ik voor!-JT*), een pion mag maar 1 veld vooruit vanaf de startrij en een pion promotie verkrijgt het stuk dat er origineel in het begin stond, met als

uitzondering een Dame op het koningsveld.

Ondanks zijn “dure” naam, (Mir is een adellijke titel net als Sultan) is Malik van zeer eenvoudige afkomst en wordt later in zijn leven een bediende in de hofhouding van de toenmalige Marahadja. Daar wordt zijn talent voor het Indische schaak herkend en ontwikkeld en in 1928 wordt hij op 23-jarige leeftijd kampioen van Punjab, ongeveer het tegenwoordige Pakistan.

Op bevel van de Marahadja leert hij de Europese regels van het schaak en wordt onder begeleiding van Sir Umar Khan (geen familie, wel adel!) naar Engeland gestuurd om zich daar te meten met de Engelse top.

Malik wordt niet direct een sensatie: in een speciaal voor hem georganiseerd trainingstournooi speelt ie matig tot slecht, niet alleen omdat hij geen Engels machtig is, maar ook omdat hij daardoor totaal geen openingstheorie kent. Noteren doet hij in het Hindoestaans. De Engelse meesters Yates en Winter helpen hem via een tolk met de theorie en in de zomer van 1929 wordt Malik gewoon Brits kampioen, iets wat hij dunnetjes over doet in 1932 en 1933. Dit is in de tijd dat meesters als Yates, Thomas en Winter ongeveer top 20 a 30 waren in de wereld.

In toernooien en olympiades doet Malik het tegen de (sub)top en soms top van de wereld heel goed. Remises tegen o.a. Euwe, Rubinstein, Stahlberg, Aljechin en zelfs overwinningen op Marshall, Tartakower, Flohr en Capablanca(!) Hij wint een match tegen Tartakower en verliest op het nippertje van Flohr, een speler die een paar jaar later een wereldkampioenskandidaat zou worden. Op basis van al deze prestaties wordt Malik berekend door Chessmetrics op nummer 6 a 7(!) van de wereld rond 1932/1933.

De stijl van Malik is zeer positioneel en ietwat traag, wat ook voortkomt uit zijn “opvoeding” van het Indische schaak, wat door de regels ook wat trager is. Maar gezien het feit dat hij zich in no-time kan meten met de wereldtop doet toch vermoeden dat er meer in zat voor deze boerse jongen uit Punjab indien zijn wieg op een betere plek had gestaan.

Na de Olympiade van 1933 in Folkestone geeft Reuben Fine daarover een schril commentaar : ”Na

de Olympiade werden we (een aantal grootmeesters) gemaand door de Marahadja om op visite te komen, waar we verwelkomd werden door hem met de uitspraak dat we een soort uitverkorenen waren, want normaal sprak hij alleen met zijn greyhounds...

Daarna kregen wij zijn biografie van vier kantjes te lezen waarvan zijn grootste verdienste bleek om als Marahadja geboren te worden. Ondertussen kregen wij alcoholische versnaperingen (de Marahadja was moslim, maar uiteraard vrijgesteld van dit verbod) geserveerd door onze collega grootmeester Malik, die behandeld werd als een horige. Een bevreemdende situatie voor ons”

Is er ook een happy ending hier? Niet echt. In december 1933 worden Malik en Sir Kahn teruggeroepen door de Marahadja. Het waarom blijft een ieder onbekend (jaloezie?), maar de schaakwereld verneemt nooit meer iets van de fascinerende Malik Mir Sultan Khan, behalve zo’n dertig jaar later dat hij is overleden aan tuberculose op 25 april 1966.